

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0525U000382

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-09-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Салашенко Тетяна Ігорівна

2. Tetiana Salashenko

Кваліфікація: к. е. н., с.д., 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1822-5836

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 08.00.03

Назва наукової спеціальності: Економіка та управління національним господарством

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 12-09-2025

Спеціальність за освітою: Магістр, спеціальність "Економіка підприємства", Харківський національний економічний університет, 2008 р.

Місце роботи здобувача: Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05481984

Місцезнаходження: провулок Інженерний, буд. 1-а, Харків, Харківський р-н., 61166, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.251.01

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05481984

Місцезнаходження: провулок Інженерний, буд. 1-а, Харків, Харківський р-н., 61166, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05481984

Місцезнаходження: провулок Інженерний, буд. 1-а, Харків, Харківський р-н., 61166, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 44.29, 06.75

Тема дисертації:

1. Теоретичні аспекти розвитку конкурентного ринку електричної енергії України
2. Theoretical Aspects of the Development of Ukraine's Competitive Electricity Market

Реферат:

1. У дисертації запропоновано теоретичні положення та сформовано методичне забезпечення розвитку конкурентного ринку електричної енергії в Україні, що базується на поєднанні фундаментальних положень і прикладних інструментів функціонування ринку в умовах зовнішніх викликів та внутрішніх структурних трансформацій. Обґрунтовано ключові детермінанти моделі конкурентного ринку, які поєднують фізичні та комерційні потоки електроенергії, здійснено типологізацію регіональних моделей за цими ознаками. Проведено параметричну ідентифікацію внутрішніх ринків електроенергії та визначено їх відповідність європейським вимогам, що дало змогу виокремити прогресивні та квазіконкурентні моделі. Удосконалено

методичний підхід до аналізу фундаментальних зрушень в електроенергетиці на основі системи взаємопов'язаних моделей логарифмічної декомпозиції, який забезпечує оцінювання екстенсивних, структурних та інтенсивних факторів впливу. Розвинуто аналітичне забезпечення моделювання вхідних і вихідних потоків електроенергії з використанням концепції «витрати–випуск», та візуальної аналітики на основі діаграм Санкі, що дозволяє кількісно оцінювати якісні параметри розвитку електроенергетичної системи. Удосконалено методичні положення з оцінки сталості функціонування електроенергетики на основі інтегрального показника, який агрегує соціальні, економічні та екологічні індикатори й поєднує регресійний аналіз із багатоцільовою оптимізацією сценаріїв розвитку. Розроблено аналітичне забезпечення для діагностики функціонування ринку електроенергії України, що базується на модульній структурі та дає змогу відслідковувати структурні зрушення й когортну динаміку поведінки учасників. Запропоновано методичний підхід до оцінки результативності ринку з використанням системи KPI-показників, яка враховує динамічність, збалансованість, варіабельність та пропорційність ринкових параметрів. Сформовано концепцію розвитку конкурентного ринку на постнеоліберальній основі, яка інтегрує цілі сталого розвитку зі стратегічним партнерством учасників ринку та держави. Обґрунтовано операційну модель формування конкурентного ринку, що поєднує товарний сегмент і ринок потужностей та узгоджує фізичні й комерційні потоки електроенергії. Удосконалено організаційні положення розвитку товарного ринку України на біржовій основі з багатосесійною торгівлею та часовою декомпозицією продуктів. Розроблено складові організаційно-економічного механізму ринку потужностей, які передбачають трирівневу систему строкових аукціонів і диференціацію ринку на балансуючу, традиційну та альтернативну потужність. Запропоновано методичний підхід до оцінки електроенергетичної безпеки на основі щоденного моніторингу запасів адекватності, надійності та забезпечення. Розроблено методичне забезпечення прогнозування адекватності розвитку генеруючих потужностей із застосуванням інтерполяційного підходу, що дозволяє адаптивно формувати сценарії у кризових умовах. Удосконалено методичний підхід до економічної оцінки сталості технологій електрогенерації протягом життєвого циклу, який інтегрує вартість, гнучкість та екологічну чистоту генерації. Ключові слова: товарний ринок електроенергії, ринок електрогенеруючих потужностей, відновлювана електроенергетика, сталий розвиток електроенергетичних систем, електроенергетична безпека, ціннісна вартість генерації електроенергії, декарбонізація.

2. The dissertation presents a set of theoretical foundations and develops methodological tools to support the development of a competitive electricity market in Ukraine. This framework integrates fundamental principles with applied instruments to ensure effective market functioning amid external challenges and internal structural transformations. Key determinants of the competitive market model are substantiated through the integration of physical and commercial electricity flows, enabling the typology of regional models based on these characteristics. A parametric identification of domestic electricity markets has been conducted, assessing their alignment with European standards and allowing for the classification of progressive and quasi-competitive models. The methodological approach to analysing structural shifts in the electric power system has been enhanced through a system of interrelated logarithmic decomposition models. This enables the evaluation of extensive, structural, and intensive factors influencing market dynamics. Analytical tools have been developed to model electricity input and output flows using the 'input-output' framework and visual analytics, particularly Sankey diagrams. These tools facilitate a quantitative assessment of qualitative parameters in the development of the electricity system. The methodology for assessing the sustainability of the electric power sector has been refined through an integral indicator that aggregates social, economic, and environmental metrics. It combines regression analysis with multi-objective optimisation to support scenario-based development planning. Analytical support for diagnosing the Ukrainian electricity market has been developed using a modular framework that enables the identification of structural shifts and behavioural patterns among market participants. A methodological framework for evaluating market performance has been proposed, built around a system of KPI indicators that reflect the dynamism, balance, variability, and proportionality of key market parameters. A concept for developing a competitive market on a post-neoliberal foundation has been formulated, integrating sustainable development goals with strategic partnerships between market participants and the state. The operational model underpinning this concept

combines the commodity segment with the capacity market, ensuring coordination between physical and commercial electricity flows. Organisational provisions for advancing Ukraine's commodity market have been refined, introducing exchange-based multi-session trading and time-based product decomposition. In parallel, the organisational and economic mechanism of the capacity market has been structured to include a three-tier system of term auctions and segmentation into balancing, traditional, and alternative capacity. A methodological approach to assessing electricity security has also been introduced, centred on daily monitoring of adequacy, reliability, and reserve levels to ensure system resilience. Methodological support for forecasting the adequacy of generating capacity development has been developed using an interpolation approach, which allows for the adaptive formation of scenarios in crisis conditions. The methodological approach to the economic assessment of the sustainability of power generation technologies throughout their life cycle has been improved, integrating cost, flexibility and environmental friendliness of generation. Keywords: electricity commodity market, electricity generation capacity market, renewable energy, sustainable development of electricity systems, electricity security, value of electricity generation, decarbonisation.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Енергетика та енергоефективність

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Салашенко Т. І. Наукове забезпечення лібералізації ринку електричної енергії України: монографія. Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2020. 432 с.
- Kyzym M., Hubarieva I., Salashenko T., Khaustov M., Kostenko D. Analysis of Trends in the Development of Scientific Research in the Field of Defining the Determinants of Ensuring the Fuel Energy Security of the World Countries. In: Babak V., Zaporozhets A. (eds) In Systems, Decision and Control in Energy VI. Studies in Systems, Decision and Control. 2024. Vol 561. Pp. 255-266. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-68372-5_13.
- Khaustova V. Y., Kyzym M. O., Salashenko T. I., Hubarieva, I. O. Assessment of the Fuel Security of the European Countries and the Threat of Ukraine's Fall into the Trap of Fuel Dependence. Science and innovation. 2024. № 4(20). P. 3-21. <https://doi.org/10.15407/scine20.04.003>.
- Khaustova V., Kyzym M., Hubarieva I., Kotliarov Y., Salashenko T., Khaustov M. Tracking the European transition from fuel dependence to sustainable mobility. Environmental Economics. 2024. № 15(2). P. 164-184. [https://doi.org/10.21511/ee.15\(2\).2024.12](https://doi.org/10.21511/ee.15(2).2024.12).
- Koval V., Khaustova V., Lippolis S., Ilyash O., Salashenko T., Olczak, P. Fundamental Shifts in the EU's Electric Power Sector Development: LMDI Decomposition Analysis. Energies. 2023. № 16(14). 5478. <https://doi.org/10.3390/en16145478>
- Wang D., Gryshova I., Balian A., Kyzym M., Salashenko T., Khaustova V., Davidyuk O. Assessment of Power System Sustainability and Compromises between the Development Goals. Sustainability. 2022. №14. 2236. <https://doi.org/10.3390/su14042236>.
- Wang D., Gryshova I., Kyzym M., Salashenko T., Khaustova V., Shcherbata M. Electricity Price Instability over Time: Time Series Analysis and Forecasting. Sustainability. 2022. 14. 9081. <https://doi.org/10.3390/su14159081>.
- Osińska M., Kyzym M., Khaustova V., Ilyash O., Salashenko T. Does the Ukrainian electricity market correspond to the european model? Utilities Policy. 2022, 79. 101436. <https://doi.org/10.1016/j.jup.2022.101436>.

- Chen Q., Balian A., Kyzym M., Salashenko T., Gryshova I., Khaustova V. Electricity markets instability: Causes of price dispersion. Sustainability. 2021. №13(22). 12343. <https://doi.org/10.3390/su132212343>.
- Khaustova V., Hubarieva I., Kostenko D., Salashenko T., Mykhailenko D. (Rationale for the Creation and Characteristics of the National High-Tech Production of Motor Biofuel. In Systems, Decision and Control in Energy V. 2024. Pp. 569-583. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-35088-7_31.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; методичні документи; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення стану навколишнього середовища; економія енергоресурсів

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U006999 0116U005642 0117U001756 0118U100136 0119U102913 0119U102093

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кизим Микола Олександрович

2. Mykola Kyzym

Кваліфікація: д. е. н., професор, член-кор. НАН України, 08.06.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8948-2656

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут демографії та досліджень якості життя імені Михайла Птухи Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 37404013

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, буд. 60, Київ, 01032, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Люльов Олексій Валентинович

2. Oleksii Lyulyov

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4865-7306

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, буд. 116, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савіна Наталія Борисівна

2. Nataliia Savina

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8339-1219

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет водного господарства та природокористування

Код за ЄДРПОУ: 02071116

Місцезнаходження: вул. Соборна, буд. 11, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Трофименко Олена Олексіївна

2. Olena Trofymenko

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2339-0377

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: ***INCORRECT INFORMATION***Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Код за ЄДРПОУ: 02570927

Місцезнаходження: пр-т Перемоги, 37, Київ, 03056, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Університетський

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Решетняк Олена Іванівна

2. Olena Reshetnyak

Кваліфікація: д. е. н., доц., 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1183-302X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05481984

Місцезнаходження: провулок Інженерний, буд. 1-а, Харків, Харківський р-н., 61166, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зінченко Володимир Анатолійович

2. Volodymyr Zinchenko

Кваліфікація: д. е. н., 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4293-7101

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05481984

Місцезнаходження: провулок Інженерний, буд. 1-а, Харків, Харківський р-н., 61166, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Белікова Надія Володимирівна

2. Nadiia Bielikova

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5082-2905

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05481984

Місцезнаходження: провулок Інженерний, буд. 1-а, Харків, Харківський р-н., 61166, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Хаустова Вікторія Євгенівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Хаустова Вікторія Євгенівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Трушкіна Наталія Валеріївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна